

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**
Кафедра _____

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: **«КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС»**
за темою: **«СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ: ВИДИ ТА ПОРЯДОК
ПРОВЕДЕННЯ»**

Студента (ки): Давидюк Ю.М.
курсу: III
групи: ТУКВ-4-23-Б1ПрД(3.6зdc)
Спеціальність: 262 Правоохоронна
діяльність
Керівник: ст. викладач Бур'янова О.О.

Оцінка: _____
Національна шкала _____
Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ 2026

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ	5
1.1. Поняття, сутність та правова природа слідчих (розшукових) дій.....	5
1.2. Система та класифікація слідчих (розшукових) дій	6
1.3. Загальні умови та міжнародні стандарти проведення слідчих (розшукових) дій	8
РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ТА ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ	11
2.1. Особливості проведення вербальних слідчих дій: допит та пред'явлення для впізнання	11
2.2. Процесуальний порядок та тактика огляду і обшуку в сучасних умовах	13
2.3. Негласні слідчі (розшукові) дії: правове регулювання та порівняльний аналіз із зарубіжним досвідом.....	16
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УКРАЇНІ	20
3.1. Специфіка здійснення слідчих дій в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи вирішення	20
3.2. Психологізація та цифровізація слідчої діяльності: впровадження інноваційних методів та штучного інтелекту.....	22
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

ВСТУП

Актуальність теми. Розбудова України як правової держави нерозривно пов'язана із забезпеченням ефективного функціонування системи кримінальної юстиції, де центральне місце посідає стадія досудового розслідування. Саме на цьому етапі закладається фундамент доказової бази, що в подальшому визначає законність та справедливість судового рішення. Ключовим інструментом пізнання обставин вчиненого правопорушення є слідчі (розшукові) дії (далі – СРД), які поєднують у собі процесуальну форму, криміналістичну тактику та психологічні методи впливу.

Станом на 2026 рік актуальність дослідження СРД зумовлена декількома чинниками. По-перше, тривалий правовий режим воєнного стану вніс суттєві корективи в обряд проведення слідчих дій, розширивши повноваження правоохоронних органів та водночас створивши ризики для порушення конституційних прав громадян. По-друге, стрімкий розвиток цифрових технологій призвів до появи нових видів слідчих дій та трансформації традиційних (наприклад, проведення допиту чи опізнання у режимі відеоконференції, використання штучного інтелекту для аналізу слідів). По-третє, практика Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) постійно оновлюється, висуваючи дедалі жорсткіші вимоги до допустимості доказів, отриманих під час обшуку, огляду чи негласних слідчих дій.

Недостатня опрацьованість питань психологізації слідчої діяльності, зокрема впровадження моделі «процесуального інтерв'ю» замість класичного допиту, а також необхідність гармонізації вітчизняного законодавства із правом Європейського Союзу, підкреслюють необхідність комплексного наукового переосмислення інституту СРД. Усе вищевикладене зумовило вибір теми курсової роботи та її структуру.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають між учасниками кримінального провадження під час здійснення пізнавальної діяльності, спрямованої на збирання, фіксацію та перевірку доказів у ході проведення слідчих (розшукових) дій.

Предмет дослідження – норми кримінального процесуального права, положення криміналістичної тактики, психологічні аспекти взаємодії слідчого з

іншими учасниками провадження, а також судова практика та теоретичні розробки щодо порядку проведення СРД.

Мета дослідження полягає у проведенні всебічного теоретико-прикладного аналізу правової природи, системи та порядку проведення слідчих (розшукових) дій, виявленні проблемних аспектів їх реалізації в сучасних умовах (зокрема під час воєнного стану) та розробці науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного КПК України та слідчої практики.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

Сформулювати сучасне визначення поняття слідчих (розшукових) дій та визначити їх місце у системі засобів доказування.

Здійснити класифікацію СРД за різними підставами та проаналізувати їх внутрішню ієрархію.

Дослідити загальні умови проведення слідчих дій через призму вимог законності, доцільності та дотримання прав людини.

Проаналізувати вплив прецедентної практики ЄСПЛ на формування стандартів проведення «інвазивних» слідчих дій (обшук, затримання, НСРД).

Вивчити тактико-психологічні особливості проведення вербальних (допит) та невербальних (огляд, обшук) слідчих дій.

Розкрити специфіку та правові режими проведення слідчих дій в умовах воєнного стану.

Обґрунтувати необхідність цифровізації слідчої діяльності та впровадження інноваційних методів психологічного аналізу в роботу слідчого.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи становить діалектичний метод пізнання, який дозволив розглянути інститут СРД у його динаміці та взаємозв'язку з іншими інститутами права. Також використано:

- формально-юридичний метод – для тлумачення норм КПК України;
- порівняльно-правовий метод – для зіставлення вітчизняного досвіду проведення НСРД із законодавством Німеччини та Великобританії;
- герменевтичний метод – при аналізі рішень ЄСПЛ;
- системно-структурний метод – для побудови класифікації слідчих дій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

1.1. Поняття, сутність та правова природа слідчих (розшукових) дій

Фундаментальною основою кримінального процесуального пізнання в Україні є діяльність уповноважених органів щодо збирання, фіксації та перевірки фактичних даних про подію, що має ознаки кримінального правопорушення. Відповідно до засад, закладених у Конституції України, захист прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1, с. 5]. У кримінальному судочинстві цей обов'язок реалізується через систему процесуальних інструментів, центральне місце серед яких посідають слідчі (розшукові) дії (далі — СРД).

У науковій доктрині станом на 2026 рік поняття СРД розглядається як багатоаспектна категорія. Згідно з нормативним визначенням, закріпленим у ст. 223 Кримінального процесуального кодексу України, СРД є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні [3]. Проте юридична природа цього феномену є значно глибшою за суто законодавчу дефініцію.

Науковці, зокрема С. Лупій та А. Крижановський, наголошують, що СРД — це не просто механічна фіксація інформації, а складна система правових, фактичних та логіко-пізнавальних операцій [13, с. 210]. Їх сутність виявляється у ретроспективному відновленні картини минулого. Оскільки слідчий не є очевидцем злочину, він змушений використовувати СРД як «вікна» у минуле, через які він може побачити та зафіксувати сліди правопорушення, що відобразилися на матеріальних об'єктах або у свідомості людей.

Правова природа СРД характеризується декількома визначальними ознаками, які відрізняють їх від інших форм державної діяльності:

1. Процесуальна формальність. СРД можуть проводитися виключно у межах, передбачених КПК. Будь-яка імпровізація чи відхід від процедури (наприклад, проведення допиту без роз'яснення прав) призводить до юридичної нікчемності результатів.

2. Державно-владна спрямованість. Суб'єктом проведення СРД завжди виступає представник влади (слідчий, прокурор або детектив). Його законні вимоги є обов'язковими для всіх учасників, а ухилення від участі в СРД може потягнути за

собою заходи процесуального примусу (привід, накладення грошового стягнення) [11, с. 245].

3. Пізнавально-засвідчувальний характер. Кожна слідча дія складається з двох фаз: пізнавальної (пошук та вилучення інформації) та засвідчувальної (фіксація результатів у протоколі, на відео чи фото). Без належної фіксації пізнана інформація не набуває статусу доказу.

Сутнісною характеристикою СРД є їх зв'язок із матеріальним та процесуальним правом. З одного боку, СРД спрямовані на встановлення складу злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України [2, с. 140], з іншого — вони мають відповідати стандартам правосуддя, що виключає катування або приниження гідності. О. Дульський слушно зауважує, що психологічна характеристика СРД є невід'ємною частиною їх природи, оскільки успіх слідчої дії часто залежить від здатності слідчого долати психологічний опір особи, встановлювати контакт та розпізнавати невербальні ознаки неправди [7, с. 77].

Також важливо розрізняти СРД та оперативні заходи. Якщо останні мають переважно розвідувальний характер і проводяться таємно для виявлення злочинців, то СРД завжди спрямовані на формування процесуальних джерел доказів, які можуть бути представлені в суді. У 2026 році правова природа СРД також доповнюється цифровим аспектом: збирання електронних доказів вимагає особливих процедур фіксації, що робить сутність СРД ще більш технологічною та мультидисциплінарною.

1.2. Система та класифікація слідчих (розшукових) дій

Система слідчих (розшукових) дій у сучасному кримінальному процесі України — це не випадкове накопичення повноважень, а логічно вибудована ієрархія пізнавальних засобів. Кожна слідча дія займає своє місце залежно від об'єкта дослідження, способу отримання інформації та рівня втручання у конституційні права особи.

Наукова класифікація СРД має фундаментальне значення для теорії та практики. Вона дозволяє слідчому чітко орієнтуватися, який саме інструмент необхідно застосувати у конкретній слідчій ситуації. У криміналістичній науці прийнято виокремлювати декілька рівнів класифікації.

За способом сприйняття та джерелом отримання інформації:

- Вербальні (комунікативні) дії. До цієї групи належать допит, пред'явлення для впізнання за голосом, одночасний допит осіб. Головним джерелом інформації тут виступає людина (свідок, потерпілий, підозрюваний). Такі дії вимагають від слідчого знань у галузі психології та лінгвістики [12, с. 154].
- Невербальні (наочно-образні) дії. Огляд, обшук, слідчий експеримент, освідчування особи. Слідчий безпосередньо сприймає матеріальні сліди: відбитки пальців, пошкодження майна, розташування предметів на місці події. Тут на перше місце виходить техніко-криміналістичне забезпечення [10, с. 232].

За рівнем обмеження прав і свобод людини (процесуальний режим):

1. Звичайні (гласні) СРД. Проводяться відкрито. Слідчий офіційно представляється, роз'яснює права, складає протокол у присутності учасників. Прикладом є допит у кабінеті слідчого чи огляд відкритої ділянки місцевості [13, с. 214].

2. Негласні слідчі (розшукові) дії (НСРД). Проводяться в умовах суворой конфіденційності. Їхньою метою є документування злочинної діяльності осіб, які діють приховано. НСРД передбачають значне втручання у приватне життя (зняття інформації з транспортних мереж, аудіо-, відеоконтроль особи), тому зазвичай потребують дозволу суду [6, с. 70].

За необхідністю судового дозволу (санкціонованість):

- Санкціоновані СРД. Ті, проведення яких неможливе без ухвали слідчого судді (обшук житла, огляд іншого володіння особи). Це є формою судового контролю, що запобігає свавіллю правоохоронних органів [15, с. 420].
- Несанкціоновані СРД. Дії, рішення про проведення яких слідчий або прокурор приймає самостійно (допит, отримання зразків для експертизи за згодою, освідчування).

За часом та черговістю проведення:

- Першочергові (невідкладні) дії. Проводяться негайно після виявлення ознак злочину для закріплення слідів, які можуть зникнути (огляд місця події).
- Наступні дії. Проводяться на подальших етапах розслідування для перевірки версій, отримання нових даних або уточнення обставин [17, с. 90].

Окремо у 2026 році слід виділити цифрові (дистанційні) слідчі дії. Це проведення допитів або опізнань у режимі відеоконференції. Хоча процесуально вони залишаються допитом чи опізнанням, за своєю технічною суттю вони утворюють новий підклас дій, що вимагають особливих протоколів кібербезпеки та ідентифікації особи [18, с. 340].

Систематизація СРД дозволяє забезпечити комплексний підхід до розслідування. Слідчий не може обмежуватися лише однією групою дій. Наприклад, при розслідуванні крадіжки неможливо обійтися лише оглядом (невербальна дія); необхідно провести допити свідків (вербальна дія) та, за наявності підстав, негласне спостереження за місцями збуту викраденого (НСРД). Тільки через взаємодію всіх елементів системи СРД досягається мета кримінального провадження.

1.3. Загальні умови та міжнародні стандарти проведення слідчих (розшукових) дій

Проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні України не є довільним актом волі слідчого, а становить суворо регламентований процес, що базується на системі загальних умов. Ці умови виступають фундаментальними правилами, які забезпечують легітимність отриманих доказів та гарантують недоторканність особи від свавільного втручання держави. У доктрині 2026 року загальні умови розглядаються як «процесуальний фільтр», що відсіює будь-які суб'єктивістські підходи у діяльності правоохоронних органів [15, с. 245].

Першою фундаментальною умовою є законність підстав для проведення дії. Жодна СРД не може розпочатися без наявності достатніх фактичних даних, які вказують на ймовірність досягнення мети збирання доказів. Окрім фактичних, існують формальні підстави — це процесуальне рішення (ухвала суду, постанова слідчого або прокурора). Відсутність хоча б однієї з цих складових автоматично нівелює всі результати дії. Як зазначає В. Тертишник, законність — це не лише буква закону, а й дух права, що вимагає від слідчого діяти пропорційно до тяжкості правопорушення [18, с. 312].

До переліку загальних умов також відносять:

1. Дотримання часових регламентів. Кримінальний процесуальний закон чітко обмежує проведення СРД у нічний час (з 22:00 до 06:00). Це правило

базується на повазі до права особи на відпочинок та недопущенні психологічного виснаження учасників. Винятки становлять лише невідкладні випадки, пов'язані з рятуванням життя людей або безпосереднім переслідуванням злочинця «по гарячих слідах» [3].

2. Забезпечення права на захист та правову допомогу. На сучасному етапі розвитку правосуддя участь адвоката під час проведення слідчих дій є не просто формальністю, а гарантією рівності сторін. Будь-яка спроба слідчого обмежити доступ захисника до СРД, де участь особи є обов'язковою, розглядається як грубе порушення, що веде до визнання доказів недопустимими.
3. Неприпустимість загрози життю та здоров'ю. СРД не можуть супроводжуватися діями, які створюють небезпеку для учасників. Це стосується як фізичної безпеки (наприклад, під час слідчого експерименту), так і психічного здоров'я (недопущення катувань, жорстокого поводження чи погроз) [17, с. 105].

Особливе місце у системі правового регулювання СРД посідають міжнародні стандарти, які інтегровані в українське поле через практику Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Згідно зі статтею 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», суди застосовують Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Ключовим стандартом при проведенні «інвазивних» слідчих дій (обшук, затримання, НСРД) є дотримання так званого «трискладового тесту», виробленого у практиці ЄСПЛ. Будь-яке втручання у права людини, гарантовані статтею 8 Конвенції (право на приватне життя), має відповідати таким критеріям:

- Втручання має здійснюватися «згідно із законом»: норми КПК повинні бути доступними, чіткими та передбачуваними. У справі *«Волохи проти України»* Суд наголосив, що закон має надавати достатній ступінь правового захисту проти свавільного втручання.
- Втручання має переслідувати «легітимну мету»: захист національної безпеки, запобігання заворушенням чи злочинам, охорона здоров'я або захист прав інших осіб.

- Втручання має бути «необхідним у демократичному суспільстві»: це означає пропорційність засобів поставленій меті. Наприклад, недоцільно проводити обшук у всьому будинку, якщо підозрюваний вчинив дрібне правопорушення [19, с. 95].

Ще одним важливим міжнародним стандартом є право особи не свідчити проти себе (привілей проти самозвинувачення). У справі *«Яременко проти України»* ЄСПЛ вкотре підтвердив, що докази, отримані шляхом примусу чи порушення права на мовчання, є «отруєними». Це змушує українських слідчих переходити від репресивних методів допиту до моделі «процесуального інтерв'ю», де акцент робиться на встановленні психологічного контакту та вільному викладі фактів без навідних запитань [7, с. 80].

Також не можна оминати стандарт процесуальної чистоти фіксації. Міжнародне право вимагає, щоб процес отримання доказів був прозорим. Саме тому відеофіксація обшуку чи допиту підозрюваного стала не просто технічною опцією, а обов'язковим елементом стандарту належної правової процедури (*due process of law*). Це захищає як особу від зловживань слідства, так і самого слідчого від безпідставних звинувачень у тиску [16, с. 657].

Підсумовуючи, загальні умови та міжнародні стандарти проведення СРД утворюють цілісний правовий механізм. Його головна функція полягає не лише у встановленні істини у справі, а й у тому, щоб ця істина була здобута у спосіб, який не принижує людську гідність та не руйнує засади справедливості, на яких базується правова система України.

РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ТА ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

2.1. Особливості проведення вербальних слідчих дій: допит та пред'явлення для впізнання

Вербальні слідчі (розшукові) дії займають особливе місце в системі кримінального процесуального доказування. Їхня специфіка полягає в тому, що вони є найбільш суб'єктивізованими методами збирання інформації, оскільки результат повністю залежить від процесів сприйняття, збереження та відтворення інформації людською свідомістю. У 2026 році, попри стрімку цифровізацію та розвиток генетичних досліджень, «живе слово» свідка чи підозрюваного залишається «царицею доказів» у контексті встановлення суб'єктивної сторони складу правопорушення — мотиву, мети та ставлення особи до вчиненого.

Допит як центральна вербальна дія вимагає від слідчого філігранної точності у дотриманні процесуальної форми. Згідно зі статтею 224 КПК України, процедура допиту має відбуватися у місці проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із особою [3]. Проте наукова думка наголошує, що місце допиту суттєво впливає на тактичну перевагу слідчого. Проведення допиту «на полі слідчого» (у кабінеті) створює атмосферу офіційності та дисциплінує допитуваного, тоді як допит за місцем проживання особи може сприяти її розкутості, що корисно при роботі з добросовісними свідками [11, с. 250].

Тактична структура допиту за сучасними криміналістичними стандартами включає чотири обов'язкові стадії, кожна з яких має бути детально задокументована:

1. Підготовча стадія. Тут формується фундамент успіху. Слідчий зобов'язаний не лише вивчити матеріали справи, а й змоделювати ймовірну поведінку особи. Якщо йдеться про допит підозрюваного, необхідно підготувати «тактичний пакет» доказів — від результатів НСРД до висновків ДНК-експертиз, які будуть пред'являтися у критичні моменти допиту [10, с. 240]. Станом на 2026 рік, обов'язковим елементом підготовки є перевірка особи через цифрові бази даних для виявлення її психологічного профілю та соціальних зв'язків.

2. Стадія встановлення психологічного контакту. Це не просто ввічливе привітання, а складний процес синхронізації станів слідчого та допитуваного. Як зазначає Ю. Чорноус, без встановлення контакту допит перетворюється на формальний запис фраз «не пам'ятаю» або «відмовляюся відповідати» [19, с. 98]. Слідчий використовує прийоми активного слухання, демонструє об'єктивність та неупередженість.
3. Стадія вільної розповіді. Особі надається можливість викласти обставини події без втручання слідчого. Важливість цієї стадії полягає у тому, що під час безперервного мовлення людина видає мікроознаки неправди або деталі, які вона вважає неважливими, але які мають ключове значення для слідства. Будь-яке переривання розповіді запитаннями на цьому етапі розглядається як тактична помилка [12, с. 160].
4. Запитально-відповідна стадія. Це етап перевірки та деталізації. Тут використовуються спеціальні тактичні прийоми: «допущення легенди» (коли слідчий дає особі заплутатися у власній брехні), «раптовість» (постановка гострого питання після нейтральної розмови) або «повторність» (прохання описати ту саму подію, але у зворотному хронологічному порядку). Останній прийом є вкрай ефективним для викриття заздалегідь підготовленого неправдивого алібі [15, с. 450].

Особливої уваги заслуговує допит у конфліктній ситуації. Якщо особа чинить опір, слідчий застосовує методи логічного впливу, демонструючи суперечності між показаннями та об'єктивними фактами. Проте міжнародні стандарти, які ми розглядали у розділі 1.3, категорично забороняють будь-який натяк на психологічне насильство. Тому у 2026 році в Україні домінує модель «процесуального інтерв'ю» (PEACE), де акцент зміщено з отримання зізнання на отримання інформації. О. Дульський підкреслює, що стратегічне використання доказів (SUE) дозволяє слідчому контролювати хід допиту, не вдаючись до тиску [7, с. 83].

Другою ключовою вербальною дією є пред'явлення для впізнання. Її складність полягає у вразливості людської пам'яті до навіювання. Процесуальний порядок (ст. 228 КПК) вимагає суворого дотримання принципу «схожості»: особи,

що пред'являються разом із підозрюваним (статисти), не повинні мати різких відмінностей у віці, зрості, одязі чи зовнішності [3].

Наука виокремлює декілька видів впізнання:

- Впізнання живої особи. Найбільш достовірний вид, що проводиться в умовах, коли той, хто впізнає, не бачить об'єкт (за склом зі спеціальною видимістю). Це знімає страх перед помстою та забезпечує об'єктивність.
- Впізнання за фотознімками або відеоматеріалами. Проводиться, якщо особиста зустріч неможлива або може травмувати потерпілого (особливо у справах про статеві злочини). У 2026 році для цього використовують 3D-моделювання обличчя [18, с. 340].
- Впізнання за голосом або мовленням. Проводиться поза візуальним контактом. Це одна з найскладніших дій, оскільки голос може бути змінений через стрес або хворобу.

Аналіз судової практики свідчить, що найбільше помилок трапляється саме під час впізнання. Слідчі іноді «підказують» потерпілому, на кого звернути увагу, або показують фото підозрюваного перед самою дією. Такі порушення роблять результати впізнання недопустимими як докази. Т. Фоміна зазначає, що впізнання має бути «чистим» — будь-яке попереднє ознайомлення впізнаючого з об'єктом руйнує пізнавальну цінність дії [12, с. 165].

Завершальним етапом обох дій є фіксація. Протокол допиту має бути дзеркальним відображенням бесіди. У 2026 році використання відеозапису є стандартом де-факто. Відео дозволяє суду побачити не лише текст показань, а й емоційну реакцію особи, довгі паузи, ознаки розгубленості, що дає значно більше інформації для оцінки достовірності доказу [17, с. 110].

Підсумовуючи, вербальні слідчі дії — це симбіоз права, психології та криміналістичної тактики. Їхня ефективність прямо пропорційна професіоналізму слідчого та його здатності діяти у межах жорсткого процесуального стандарту, забезпечуючи при цьому максимальну інформативність отриманих даних.

2.2. Процесуальний порядок та тактика огляду і обшуку в сучасних умовах

У системі невербальних слідчих (розшукових) дій огляд та обшук посідають чільне місце, оскільки вони спрямовані на безпосереднє виявлення та фіксацію матеріальних слідів кримінального правопорушення. Попри певну зовнішню

схожість (обстеження приміщень чи місцевості), ці дії мають принципово різну правову природу, фактичні підстави та тактичні алгоритми здійснення. Станом на 2026 рік, з урахуванням цифровізації та посилення вимог до захисту права власності, порядок їх проведення став предметом прискіпливої уваги як з боку законодавця, так і з боку правозахисних інституцій.

Огляд є однією з перших слідчих дій, з якої часто розпочинається досудове розслідування. Згідно зі статтею 237 КПК України, метою огляду є виявлення та фіксація відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення [3]. Головною особливістю огляду є його «відкритий» характер: слідчий фіксує те, що знаходиться на поверхні або є очевидним при візуальному дослідженні об'єктів.

Наука виокремлює декілька видів огляду, кожен з яких має свою специфіку:

1. Огляд місця події. Це невідкладна дія, яка може бути проведена ще до внесення відомостей до ЄРДР. Тактика огляду місця події у 2026 році передбачає використання методу «від периферії до центру» (якщо центр події чітко визначений) або «ексцентричного» методу. Слідчий зобов'язаний не просто зібрати предмети, а зафіксувати їх просторове взаєморозташування, що в майбутньому дозволить провести реконструкцію події [10, с. 235].
2. Огляд трупа. Проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря. Тут увага зосереджується на позі трупа, стані одягу та наявності тілесних ушкоджень.
3. Огляд предметів та документів. Ця дія часто проводиться вже в кабінеті слідчого після того, як об'єкти були вилучені під час інших дій. Важливо забезпечити цілісність пакування (сейф-пакетів) для підтвердження того, що доказ не був підмінений [15, с. 460].

На відміну від огляду, обшук (ст. 234–236 КПК) — це примусова дія, яка проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення правопорушення, відшукування знаряддя злочину або майна, здобутого злочинним шляхом, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб [3]. Обшук характеризується пошуковим характером: слідчий має право розкривати сховища, демонтувати перегородки, відкривати заперті приміщення.

Процесуальний порядок обшуку є одним із найсуворіших у кримінальному процесі. Обов'язковою умовою є наявність ухвали слідчого судді. Без неї обшук

можливий лише у виняткових випадках, пов'язаних із врятуванням життя чи безпосереднім переслідуванням злочинця, з подальшою обов'язковою легалізацією через суд [18, с. 350].

Тактика обшуку у 2026 році базується на концепції «повного охоплення». Вона включає три фази:

- Фаза орієнтування. Слідчий вивчає планування приміщення, розподіляє ролі між учасниками (хто фіксує, хто шукає, хто забезпечує охорону).
- Детальна фаза. Послідовне обстеження об'єктів. Слідчий використовує металошукачі, нелінійні локатори для пошуку прихованої електроніки та газоаналізатори. Особлива увага приділяється «цифровому обшуку» — виявленню та копіюванню даних із хмарних сховищ та зашифрованих носіїв [17, с. 115].
- Заключна фаза. Оформлення протоколу. Станом на сьогодні, протокол обшуку без детальної відеофіксації всього процесу вважається «крихким» доказом у суді. Кожна вилучена річ має бути пред'явлена на камеру та описана з урахуванням її індивідуальних ознак [12, с. 170].

Психологічний аспект обшуку, як зазначає О. Дульський, полягає у стані високої напруги. Обшукуваний часто вдається до методів відволікання уваги слідчого або знищення доказів «під носом» у групи. Тому тактика обшуку передбачає постійний візуальний контроль за всіма особами, що перебувають у приміщенні [7, с. 85].

Крім того, необхідно враховувати практику ЄСПЛ щодо «надмірного тягаря» при проведенні обшуку. У справі *«Смирнов проти Росії»* та низці справ проти України Суд наголошував: якщо ухвала на обшук сформульована надто загально («вилучити все, що має значення»), то такий обшук є незаконним втручанням у приватне життя. Слідчий має чітко знати, що він шукає [19, с. 99].

Специфікою 2026 року є проведення огляду та обшуку в умовах цифрової трансформації. Широко застосовуються дрони для огляду великих територій або місць, де є загроза мінування. При обшуках в ІТ-компаніях замість фізичного вилучення серверів (що раніше блокувало бізнес) дедалі частіше використовується метод «дзеркального копіювання» інформації фахівцями-кіберполіцейськими, що відповідає принципу пропорційності втручання [16, с. 656].

Типовими помилками, що призводять до визнання результатів огляду чи обшуку недопустимими, є:

- Відсутність у протоколі підписів усіх присутніх осіб.
- Проведення обшуку без участі адвоката, якщо особа висловила таке бажання.
- Вилучення речей, які не вказані в ухвалі суду і не мають статусу заборонених законом предметів.
- Порухення цілісності пломб при транспортуванні вилученого майна до суду [15, с. 470].

Завершуючи аналіз, варто підкреслити, що ефективність огляду та обшуку залежить від гармонійного поєднання технічного забезпечення, психологічної витримки слідчого та його здатності неухильно дотримуватися процесуальних вимог. Будь-яка тактична перемога (знайдення знаряддя злочину) втрачає сенс, якщо вона була досягнута ціною процесуального порушення, яке унеможливить використання цього знаряддя як доказу в суді.

2.3. Негласні слідчі (розшукові) дії: правове регулювання та порівняльний аналіз із зарубіжним досвідом

Негласні слідчі (розшукові) дії (далі — НСРД) становлять найбільш специфічний та водночас дискусійний інститут кримінального процесуального права України. Їхня особливість полягає у поєднанні методів кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності, що дозволяє документувати злочини, які вчиняються в умовах глибокої конспірації. Станом на 2026 рік правове регулювання НСРД пройшло значну еволюцію, трансформувавшись із закритих відомчих інструкцій у прозору (наскільки це можливо для негласних заходів) систему, що базується на судовому контролі та міжнародних стандартах таємного спостереження.

Процесуальний порядок проведення НСРД регламентується Главою 21 КПК України. Основною умовою їх проведення є те, що відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. НСРД проводяться виключно у кримінальних провадженнях щодо тяжких або особливо тяжких злочинів (за деякими винятками для проступків, що ми розглянемо далі). Рішення про проведення НСРД зазвичай приймає слідчий суддя за клопотанням слідчого,

погодженим із прокурором, що є найвищою гарантією захисту від безпідставного втручання у приватне життя [15, с. 510].

Система НСРД в Україні включає такі основні заходи:

1. Аудіо-, відеоконтроль особи. Це таємна фіксація розмов та дій особи за допомогою спеціальних технічних засобів. Тактика цієї дії вимагає від оперативних підрозділів не лише технічної майстерності, а й суворого дотримання часових меж, встановлених ухвалою суду.
2. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Це класичне «прослуховування» телефонів та перехоплення інтернет-трафіку. У 2026 році, через масове використання месенджерів із наскрізним шифруванням, цей захід дедалі частіше доповнюється встановленням спеціального програмного забезпечення на пристрої об'єктів [6, с. 72].
3. Таємний огляд та обшук. Проводиться без відома власника приміщення для виявлення знарядь злочину чи встановлення мікрофонів.
4. Контроль за вчиненням злочину. Це складна багатоходова операція (контрольована поставка, оперативна закупка, імітування ситуації злочину), метою якої є викриття всієї ланки злочинної організації. Важливою умовою тут є відсутність провокації з боку правоохоронців, що є предметом постійної критики в рішеннях ЄСПЛ [17, с. 140].

Порівняльний аналіз із досвідом Німеччини (згідно з німецьким Кримінально-процесуальним кодексом — *Strafprozessordnung, StPO*) дозволяє виявити цікаві закономірності. В Німеччині негласні заходи (*Heimliche Ermittlungsmaßnahmen*) також потребують санкції судді, проте німецьке законодавство більш детально розмежовує втручання залежно від сфери приватного життя. Наприклад, «акустичне спостереження у житлових приміщеннях» (*Großer Lauschangriff*) в Німеччині дозволено лише для розслідування обмеженого списку каталожних злочинів неймовірної тяжкості, і процедура отримання дозволу на нього є значно складнішою, ніж в Україні [16, с. 655].

В Україні ж, як зазначають В. Дрозд та М. Романов, спостерігається тенденція до певної лібералізації використання НСРД. Зокрема, законодавство дозволяє проводити деякі негласні дії (наприклад, зняття інформації з електронних

комунікаційних мереж) навіть під час розслідування кримінальних проступків, якщо це необхідно для встановлення обставин у конкретних справах, пов'язаних із кіберзлочинністю [6, с. 74]. Це є суттєвою відмінністю від німецької моделі, де проступки майже ніколи не є підставою для таємного втручання.

Ще одним аспектом порівняння є статус результатів. В обох країнах протоколи НСРД та додатки до них (аудіофайли, відеозаписи) стають доказами лише після їх розсекречення. Проте в Україні існує проблема «легалізації» результатів НСРД, коли захист оскаржує не сам зміст запису, а законність підстав винесення ухвали слідчим суддею. Німецька практика у цьому питанні є більш консервативною: якщо процедура була порушена мінімально, але доказ є критично важливим для істини, суд може його прийняти, тоді як в Україні панує принцип «плодів отруєного дерева» [19, с. 98].

Психологічна та криміналістична характеристика НСРД, яку досліджував О. Дульський, вказує на те, що ці дії є найбільш ефективними для викриття «білокомірцевої» злочинності та корупції. Оскільки підозрюваний не знає про контроль, його поведінка є природною, що дозволяє зафіксувати справжні мотиви та злочинні наміри, які ніколи не будуть озвучені на допиті [7, с. 84].

Однак проведення НСРД в Україні у 2026 році стикається з низкою викликів:

- Етичні межі: як довго можна стежити за особою, щоб не перетворити розслідування на тотальне стеження?
- Технічна складність: швидкість оновлення алгоритмів шифрування часто випереджає можливості правоохоронних органів.
- Захист джерел: збереження в таємниці осіб, які конфіденційно співпрацюють зі слідством під час проведення НСРД [18, с. 380].

Узагальнюючи, можна констатувати, що інститут НСРД в Україні хоч і базується на європейських стандартах, має свої унікальні риси, зумовлені необхідністю протидії сучасним гібридним загрозам. Порівняння з Німеччиною показує, що українське законодавство є більш гнучким, але водночас потребує чіткіших запобіжників від зловживань. Результати НСРД є незамінними для встановлення істини, проте їхнє використання вимагає від слідчого та прокурора ювелірної точності у виконанні процесуальних приписів, щоб таємна перемога не перетворилася на публічну поразку в суді через визнання доказів недопустимими.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УКРАЇНІ

3.1. Специфіка здійснення слідчих дій в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи вирішення

Правовий режим воєнного стану, що триває в Україні, став безпрецедентним викликом для національної системи кримінального судочинства. Станом на 2026 рік стало очевидним, що класичні процедури проведення слідчих (розшукових) дій, закладені в КПК 2012 року, потребували суттєвої адаптації до умов, коли доступ до територій обмежений, існує постійна загроза життю учасників провадження, а критична інфраструктура може бути знищена в будь-який момент. Специфіка проведення СРД у цей період базується на балансі між необхідністю оперативного розслідування воєнних злочинів та збереженням фундаментальних гарантій справедливого суду.

Ключовим правовим підґрунтям для таких змін стала стаття 615 КПК України, яка запровадила особливий режим досудового розслідування. Як зазначає В. С. Кордон, однією з найбільш вагомих новел стала можливість проведення обшуку або огляду житла без ухвали слідчого судді у випадках, коли такий суддя фізично не може виконувати свої функції або об'єктивно неможливо отримати таку ухвалу вчасно [9, с. 315]. Це положення викликало жваву дискусію серед науковців. З одного боку, це дозволяє не втратити доказову базу в умовах динамічного фронту, з іншого — створює ризики зловживань. Проте практика 2025–2026 років показала, що обов'язкова подальша легалізація таких дій прокурором або судом при першій можливості є дієвим запобіжником.

Особливої трансформації зазнала тактика проведення допиту. В умовах воєнного стану виникла потреба у фіксації показань свідків та потерпілих, які можуть загинути або виїхати за кордон до моменту судового розгляду. Стаття 615 КПК дозволила використовувати відеозапис допиту як повноцінний доказ у суді, навіть якщо сама особа не може бути присутня на засіданні. Це революційний крок для українського права, який раніше вважався порушенням принципу безпосередності дослідження доказів [17, с. 210].

Науковець І. М. Копотун наголошує, що проведення СРД на деокупованих територіях має свою унікальну методику. Огляд місця події тут часто поєднується

з роботою вибухотехніків та фахівців з міжнародного гуманітарного права. Використання 3D-сканування місць масових поховань або зруйнованих об'єктів цивільної інфраструктури дозволяє створити цифрову копію доказу, яка не піддається руйнуванню часом. Це вирішує проблему «зникнення слідів», яка є типовою для зон бойових дій [17, с. 215].

Проте існують і значні проблеми, які потребують розв'язання:

1. Проблема ідентифікації осіб. В умовах міграції та відсутності документів у багатьох потерпілих проведення опізнання стає складним технічним завданням. Вирішенням стає ширше впровадження біометричних методів ідентифікації та використання національних цифрових баз даних.
2. Забезпечення участі захисника. Проведення невідкладних слідчих дій часто відбувається в умовах, коли адвокат не може фізично прибути на місце. Розширення практики дистанційної участі захисника через захищені канали зв'язку є стратегічним напрямом вдосконалення, який ми спостерігаємо у 2026 році [18, с. 410].
3. Психологічна травматизація учасників. Допит осіб, що пережили окупацію або катування, вимагає від слідчого навичок кризового психолога. Як зазначає А. Мурадлі, ігнорування психологічного стану потерпілого призводить до отримання фрагментарних або викривлених даних, що в майбутньому шкодить обвинуваченню [14, с. 365].

Шляхи вдосконалення, на думку провідних правників, мають пролягати через подальшу «діджиталізацію» процесу. Мова йде про створення єдиного електронного реєстру речових доказів та протоколів, доступ до якого здійснювався б за допомогою кваліфікованого електронного підпису. Це б унеможливило фізичне знищення кримінальних проваджень при обстрілах чи пожежах.

Крім того, специфіка воєнного стану вимагає посилення міжнародного співробітництва. Спільні слідчі групи (JIT) з представниками Міжнародного кримінального суду вже сьогодні використовують стандарти фіксації доказів, які дещо відрізняються від національних. Гармонізація українського КПК із Римським статутом у частині проведення слідчих дій є не просто вимогою часу, а необхідністю для визнання наших доказів світовою спільнотою [15, с. 720].

Підсумовуючи, слід зазначити, що воєнний стан не скасував правову природу слідчих дій, а лише змістив акценти з формальної процедурності на змістовну результативність та безпеку. Виклики, з якими стикнулася Україна, змусили правоохоронну систему стати гнучкішою, а впроваджені інновації (як-от децентралізація повноважень щодо санкціонування СРД та цифрова фіксація показань) мають бути збережені та вдосконалені навіть після переходу до мирного часу. Це дозволить побудувати якісно нову, стійку до кризових явищ систему досудового розслідування.

3.2. Психологізація та цифровізація слідчої діяльності: впровадження інноваційних методів та штучного інтелекту

Сучасна парадигма кримінального процесу зазнає фундаментальних трансформацій, де традиційні методи збирання доказів поступаються місцем високотехнологічним та психологічно орієнтованим підходам. Психологізація та цифровізація сьогодні не просто доповнюють одна одну, а утворюють синергетичний ефект, що дозволяє вивести якість досудового розслідування на принципово новий рівень, де імовірнісні судження змінюються математично точними та психологічно перевіреними фактами.

Психологізація слідчої діяльності розглядається у сучасній доктрині як процес насичення процесуальних форм глибоким психологічним змістом. Як слушно зазначає О. Дульський, слідча дія — це насамперед міжособистісна взаємодія, де успіх залежить від здатності слідчого розуміти приховані мотиви та когнітивні упередження учасників [7, с. 80]. Центральним елементом цього напрямку стало впровадження моделі «процесуального інтерв'ю».

На відміну від класичного допиту, який часто мав обвинувальний ухил і був спрямований на отримання зізнання будь-якою ціною, процесуальне інтерв'ю базується на засадах когнітивної психології. Його методологія передбачає п'ять етапів (модель PEACE): планування та підготовка, встановлення контакту та пояснення, вільна розповідь, уточнення та закриття інтерв'ю. Важливість цього підходу полягає у відмові від тиску на користь вільного відтворення подій. Слідчий виступає не як опонент, а як фасилітатор пам'яті. Наприклад, використання техніки «ментального відтворення контексту» дозволяє особі згадати дрібні деталі події

через асоціативні зв'язки з навколишнім оточенням, запахами чи емоційним фоном. Це дозволяє отримати на 35–45% більше достовірних даних, ніж при стандартному запитально-відповідному допиті [12, с. 162].

Паралельно з психологізацією відбувається масштабна цифровізація слідчої діяльності, яка охоплює всі етапи роботи з доказами. Впровадження інноваційних інструментів дозволяє нівелювати «людський фактор», який часто стає причиною помилок під час огляду чи фіксації інформації.

1. Технології віртуальної та доповненої реальності (VR/AR) у роботі криміналіста. Лазерне 3D-сканування місця події дозволяє створити «цифрового двійника» простору з міліметровою точністю. Це вирішує ключову проблему традиційного огляду — неможливість повторного дослідження місця події у тому ж вигляді через певний час. Завдяки хмарним технологіям, фахівці з різних куточків світу можуть одночасно «перебувати» у віртуальній копії місця злочину, проводячи балістичні чи трасологічні розрахунки [10, с. 315].
2. Штучний інтелект (ШІ) як аналітичний асистент слідчого. Обсяги інформації у сучасних провадженнях (особливо в кіберзлочинах чи корупційних схемах) вимірюються терабайтами. Системи ШІ здатні здійснювати «глибинне навчання» (*deep learning*) на основі масивів даних, виявляючи приховані закономірності у фінансових потоках або зв'язки між особами, які на перший погляд здаються розрізненими. Як наголошує І. М. Копотун, ШІ дозволяє автоматизувати рутинну роботу зі співставлення протоколів, телефонних з'єднань та відео з камер спостереження, вивільняючи час слідчого для інтелектуальної роботи [17, с. 245].
3. Автоматизовані системи розпізнавання та біометрії. Сучасні алгоритми дозволяють проводити пред'явлення для впізнання за цифровими моделями обличчя або ходом. Це не лише пришвидшує ідентифікацію, а й захищає свідків від психологічної травми, пов'язаної з особистою зустріччю з підозрюваним. Використання систем типу ABR (автоматичні резонатори) дозволяє аналізувати мікрорухи м'язів обличчя під час допиту, що дає слідчому підказки про можливу нещирість допитуваного [14, с. 366].

Проте інтеграція Штучного Інтелекту у кримінальний процес породжує складні правові дискусії. В. Тертишник зауважує, що використання алгоритмів ШІ має відбуватися в межах жорсткого етичного контролю. Виникає проблема «чорної скриньки»: якщо ШІ видає результат (наприклад, ймовірність вчинення злочину певною особою 99%), слідчий часто не може пояснити логіку цього висновку. Відповідно, такий результат не може бути повноцінним доказом у суді, доки він не буде перевірений та підтверджений експертним шляхом [18, с. 452].

Окремим напрямом вдосконалення є впровадження електронного кримінального провадження (eCase). Це передбачає відмову від паперових томів справи на користь цифрового реєстру, де кожен протокол слідчої дії підписується кваліфікованим електронним підписом (КЕП) та фіксується у системі блокчейн. Це гарантує неможливість «заднього числа» змінити зміст протоколу чи вилучити з нього певні сторінки. Така прозорість підвищує довіру адвокатури та суду до результатів досудового розслідування [15, с. 725].

Важливо також розглянути аспект цифрової гігієни та безпеки даних. Збирання електронних доказів (листування у месенджерах, метадані фотографій, історія браузера) вимагає спеціальних протоколів вилучення, щоб не порушити цілісність інформації. Будь-яка зміна хеш-суми файлу під час його копіювання робить доказ недопустимим. Тому підготовка сучасного слідчого повинна включати не лише юридичну, а й серйозну технічну складову.

Перспективи розвитку СРД лежать у площині створення гібридних систем, де людський інтелект (психологічна інтуїція, емпатія, досвід) поєднується з машинною потужністю (швидкість обробки даних, точність вимірювань). Шляхом подальшого вдосконалення є розробка законодавчих стандартів використання ШІ, де буде чітко визначено: ШІ — це лише інструмент аналізу, а суб'єктом прийняття процесуального рішення завжди залишається людина.

Підсумовуючи, психологізація та цифровізація не лише спрощують роботу слідчого, а й стають гарантом справедливого суду. Вони дозволяють перейти від «імовірнісної» криміналістики до «доказової», де кожен факт підтверджується об'єктивними даними технічних засобів та науково обґрунтованими методами психологічного аналізу. Саме цей шлях є безальтернативним для побудови сучасної європейської системи кримінальної юстиції в Україні.

ВИСНОВКИ

Завершення комплексного дослідження теоретичних та практичних засад проведення слідчих (розшукових) дій у сучасному кримінальному процесі України дозволяє констатувати, що цей інститут є динамічною системою, яка перебуває у стані постійної трансформації під впливом міжнародних стандартів, воєнних викликів та технологічного прогресу. У ході роботи було доведено, що правова природа слідчих дій виходить далеко за межі суто формального збирання інформації; вона становить складний пізнавально-засвідчувальний процес, де державний примус має гармоніювати з непорушністю прав і свобод особи. Сутність цих дій полягає у легітимному перетворенні фактичних даних на процесуальні докази, що є єдиним законним шляхом встановлення істини в кримінальному провадженні.

Аналіз системи та класифікації слідчих (розшукових) дій засвідчив, що науковий підхід до їх групування має не лише теоретичне, а й визначальне тактичне значення. Поділ дій на вербальні та невербальні дозволяє слідчому диференціювати методи впливу на об'єкт пізнання, враховуючи специфіку пам'яті людини або матеріальні властивості предметів. При цьому встановлено, що ієрархія слідчих дій за рівнем втручання в приватну сферу, яка вимагає втручання слідчого судді, є найнадійнішим запобіжником від свавілля правоохоронних органів. Особливе місце в цій системі посідають негласні слідчі (розшукові) дії, які, попри свою специфічність, мають залишатися в межах жорсткого правового поля, що було підтверджено в ході порівняльного аналізу з досвідом Федеративної Республіки Німеччина.

Окрему увагу в роботі було приділено імплементації міжнародних стандартів, зокрема прецедентної практики Європейського суду з прав людини. Дослідження показало, що «трискладовий тест» ЄСПЛ став обов'язковим фільтром для оцінки допустимості будь-якого доказу, здобутого в ході обшуку чи негласного спостереження. Встановлено, що відмова від формалізму на користь змістовної відповідності критеріям законності, легітимності та пропорційності є головним трендом розвитку національного кримінального процесу. Це, у свою чергу, зумовило перегляд тактики проведення традиційних дій, таких як допит, де на

зміну конфронтаційним методам прийшла модель процесуального інтерв'ю, орієнтована на когнітивне відновлення інформації без психологічного тиску.

Практичний блок дослідження дозволив деталізувати особливості проведення огляду та обшуку, які в сучасних умовах вимагають не лише юридичної кваліфікації, а й високої технічної підготовки слідчого. Було доведено, що ефективність цих дій прямо залежить від якості їхньої фіксації, де відеозапис стає ключовим гарантом цілісності доказової бази. Важливим висновком стало те, що будь-яка тактична перевага, здобута шляхом процедурного порушення, нівелює цінність отриманого результату на стадії судового розгляду, що підтверджує пріоритет процесуальної форми над оперативною доцільністю.

Надзвичайно важливим етапом роботи став аналіз специфіки слідчої діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану. Виявлено, що адаптація кримінального процесуального законодавства за статтею 615 КПК України дозволила правоохоронній системі зберегти функціональність, попри об'єктивну неможливість дотримання деяких мирних регламентів. Децентралізація повноважень та цифровізація фіксації свідчень стали необхідними заходами для документування воєнних злочинів. Водночас зроблено висновок про необхідність поступового повернення до повноцінного судового контролю на територіях, віддалених від зони ведення бойових дій, для недопущення ерозії правових стандартів.

Нарешті, у контексті футурологічного прогнозу було обґрунтовано неминучість подальшої цифровізації та інтеграції штучного інтелекту в слідчу діяльність. ШІ розглядається як потужний аналітичний асистент, здатний обробляти великі масиви даних, проте наголошено, що він не може бути суб'єктом процесуальної відповідальності. Перспективним напрямом є розвиток блокчейн-технологій для захисту електронних протоколів та створення єдиного цифрового простору кримінальної юстиції. Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що лише поєднання високих технологій із гуманістичним, психологічно орієнтованим підходом до особи дозволить Україні побудувати систему досудового розслідування, яка буде взірцевою за рівнем ефективності та поваги до прав людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
4. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

Навчальна та наукова література:

5. Богачова Л. Л., Магда Є. В. Правова система України: сучасний стан та тенденції розвитку. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 28–30. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/6.pdf.
6. Дрозд В. Г., Романов М. Ю. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час здійснення досудового розслідування кримінальних проступків. *Правовий часопис Донбасу*. 2024. № 1. С. 68–74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-82-1-1-61-67>.
7. Дульський О. Проведення слідчих (розшукових) дій слідчим: криміналістична та психологічна характеристика. *Юридична психологія*. 2024. № 1 (34). С. 76–85. DOI: <https://doi.org/10.33270/03243401.76>.
8. Коломієць Н. В., Ющенко М. С. Особливості проведення досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 583–587. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/146.pdf.
9. Кордон В. С. Процесуальний порядок проведення допиту під час воєнного стану. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 2025 р.). Вінниця, 2025. С. 315–317.

10. Криміналістика : підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін. ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Право, 2020. 752 с.
11. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю. П. Аленін, Л. І. Аркуша та ін. ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. 582 с.
12. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. Т. Г. Фоміної. Харків : ХНУВС, 2021. 300 с.
13. Лупій С., Крижановський А. Слідчі (розшукові) дії: поняття, значення та види. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки»*. 2022. № 4 (36). С. 210–215. DOI: <http://doi.org/10.23939/law2022.36.210>.
14. Мурадлі А. Слідчі (розшукові) дії на початковому етапі розслідування злочинів у сфері виробництва споживчих товарів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: ПРАВО*. 2025. Вип. 91. Ч. 4. С. 362–368. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.51>.
15. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за ред. С. В. Ківалова, С. І. Кравченка. Одеса : Фенікс, 2020. 924 с.
16. Порівняльний аналіз негласних слідчих (розшукових) дій за кримінальним процесуальним законодавством України та Німеччини. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 4. С. 654–658. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/311314/302546>.
17. Слідчі (розшукові) дії як складова кримінального провадження / Бесчастний В. М., Бортняк В. А., Вітвіцький С. С. та ін. ; за заг. ред. І. М. Копотуна. Київ : ВД «Професіонал», 2025. 478 с.
18. Тertiшник В. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. 22-ге вид. Київ : Алерта, 2025. 1096 с.
19. Чорноус Ю. М., Гвоздюк В. В. Засади проведення слідчих (розшукових) дій у контексті практики Європейського суду з прав людини. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 1 (19). С. 95–100. DOI: <http://doi.org/10.33270/04201901.95>.